

Artūras GRICKEVIČIUS
Aušra VASILIAUSKAITĖ

Vytauto Didžiojo universitetas

Kauno seserų benediktinių vienuolyno pertvarka 1918–1926 m. (I)

Dviejų dalių straipsnyje nagrinėjama Kauno seserų benediktinių vienuolyno pertvarka. Tai gali padėti pažinti praeitį ir geriau suprasti dabartinę šios bendruomenės būklę. Seserys daugiau negu 50 metų laiko savo bendruomenę apaštalinio gyvenimo būdo, vyskupijos teisių vienuolija. Vis dėlto Vatikano pašvęstojo gyvenimo kongregacijos laišakai šią vienuoliją įvardija kaip popiežiškosios teisės, t. y. kontempliatyvaus gyvenimo, vienuolyną. Tad kokių teisių vienuolija tuomet yra ir kokį gyvenimo būdą seserys turėtų gyventi? Šios problemos priežastis ir pradžia – 1918–1926 m. pertvarka. Ji analizuojama istoriniu, regulos, teisiniu, seserų suvokimo požiūriais, kad būtų galima suprasti šiandieninę vienuolyno būklę ir seserų poziciją nagrinėjamaiais klausimais.

The paper aims at the reform of the convent of Benedictine Sisters in Kaunas from 1918 to 1926. It may be helpful in evaluating the present situation of this community. For more than fifty years the Benedictine Sisters have been identifying themselves as an apostolic community of diocesan subordination. However, in the letters of the Congregation of the Consecrated Life the Benedictine Sisters are addressed as cloistered nuns with papal enclosure. In order to solve this incongruity, the reform has been started. To assess the present state of the convent, the issue is approached from the historical and juridical perspective with a particular respect to the Rule and the sisters' perception of their identity.

Įvadas

Visi dokumentai, skirti vienuoliniam gyvenimui (pvz., Pašvęstojo gyvenimo institutų ir apaštališkojo gyvenimo draugijų kongregacijos dokumentas *Iš naujo pradėti nuo Kristaus* (24); popiežiaus Jono Pauliaus II adhortacija *Vita Consecrata* (16) ir kt.), kuriais kalbama apie grįžimą prie įkūrėjo charizmos, skatina permąstyti ir peržvelgti ne tik praeitį, bet įsigilinti ir suvokti perduodamą įkūrėjo žinią, pagal kurią būtų stengiamasi gyventi. Dabartinis popiežius Benediktas XVI taip pat kalba apie tai¹, o jo pirmtakas Jonas Paulius II net išskirtinai kvietė benediktinus „atnaujinti ir pagilinti benediktinų charizmą“². Tad nagrinėjama tema *Kauno seserų benediktinių vienuolyno pertvarka (1918–1926)* svarbi, nes gali padėti geriau pažinti šios bendruomenės praeitį ir tiksliau apibrėžti dabartinę šios bendruomenės būklę. Jos nagrinėjimas atitinka ne tik pašvęstąjį gyvenimą nusakančių dokumentų reikalavimus, bet ir popiežių raginimus, kad būtų grįžtama *ad fontes*.

Temos ištirtumas: apie Kauno seserų benediktinių vienuolyno pertvarką teigiama,

kad vienuolynas pradėjo augti „tik 1926 m. rudenį, po vysk. J. Matulaičio MIC įvykdytos vienuolyno reformos“³. Jis bendruomenės gyvenimo nuostatas tų pačių metų „sausio 18 d. <...> pritaikė naujiems laikams“⁴. Be to, teigiama, kad „Jurgis Matulaitis pasirūpino vienuolyno reforma ir pritaikė ją laikmečio reikalavimams“⁵. Po šios pertvarkos seserys benediktinės tapo apaštalinėmis seserimis: „ši vienuolija pasidarė veiklaus apaštalinio pobūdžio bendruomenė“⁶ ir „tapo pavaldi ne popiežiui, bet diecezijos ordinarui“⁷. Pats įvykis buvo įvardytas kaip „J. Matulaičio reforma“⁸. Taigi apžvelgtoje literatūroje yra įvardyta vienuolyno reforma ir kas po jos pasikeitė. Knygoje „Lietuvos vienuolynai“ apie šią reformą neužsimenama, tik nurodoma, kad vienuolyno reformos „pasekmė – atsikyta uždaro ir kontempliatyvaus gyvenimo būdo“⁹. Kitose knygose apie šiame straipsnyje nagrinėjamą reformą net neužsimenama¹⁰.

Temos problema: lyginant vienuolyno registracijos Lietuvoje (užregistruotas kaip vyskupijos teisiu¹¹) ir jo traktavimo Vatikane (laikomas kontempliatyvaus gyvenimo bendruomenė¹²) duomenis, yra neaiškus pačios bendruomenės pobūdis, tai apsunkena vienuolinės bendruomenės apaštalinę savimonę.

Remiantis istorikų teiginiais, Bažnyčios dokumentais ir vienuolinės bendruomenės pateiktais faktais, galima teigti, kad temos pavadinimu įvardyta pertvarka – iš esmės nenagrinėtas, tik nurodomas reiškinys. Tad šios reformos istorinio pažinimo svarba ir jo trūkumas, lygiai kaip ir šiuo dienių Kauno benediktinių vienuolyno seserų šios reformos supratimo neištirtumas, traktuotini kaip rimta, mokslškai nagrinėtina problema.

Temos nagrinėjimo šaltiniai: a) istoriniai dokumentai iš Kauno seserų benediktinių vienuolyno archyvo, Kauno arkivyskupijos kurijos archyvo ir Centrinio valstybinio archyvo (Valstybiniame istorijos archyve rasta informacija nepanaudota dėl straipsnio apimties¹³); b) apklausos duomenys – tai šiandieninės Kauno seserų benediktinių vienuolyno istorinės savimonės patikrinimas, pateikiant klausimyną anketos forma; c) *Codex Iuris Canonici* – tiek 1917 m., tiek 1983 m. kanonai, būtini norint įvertinti pertvarką.

Temos nagrinėjimo tikslas – padėti atkleisti šiandieninei bendruomenei ir visuotinei Bažnyčiai šios pertvarkos problemškumą.

Todėl tyrimo objektas – anuometinės Kauno seserų benediktinių vienuolijos pertvarka, siejant ją su šiandienine bendruomenės situacija.

Taigi ši problema sprendžiama nagrinėjant šiuos klausimus dviem mokslo straipsniais. Pirmajame straipsnyje keliami šie klausimai:

1. Kokios buvo šios pertvarkos ištakos?
2. Kokia šios pertvarkos raida?

Pateikti klausimai nagrinėjami taikant sintetinį-analitinį metodą ir kokybinį tyrimą.

Esminiai benediktinių raidos bruožai (XIX pab. – XX a. pr.) ir Kauno seserų benediktinių vienuolyno pertvarkos 1918–1926 m. ištakos

Siekiant geriau atskleisti nagrinėjamą temą, svarbu išryškinti bendriausius benediktinių vienuolijos raidos, ypač nagrinėjamų įvykių išvakarėse, bruožus, remiantis jais atskleisti nagrinėjamos pertvarkos ištakas. Kaip visuotinai žinoma, šalia Benedikto Nurseičio apie 529 m. įsteigto vyrų Montekasino (Montecassino) vienuolyno įsikūrė jo sesers dynės

Scholastikos vadovaujamas moterų vienuolynas. Abu vienuolynai gyveno pagal tą pačią šv. Benedikto regulą (*Regula Sancti Benedicti*)¹⁴. Tai cenobitų bendruomenės, išpažįstančios asketizmą, paremtą trimis benediktiniškais įžadais: *stabilitas* (pastovumu), *conversatio morum* (papročių pakeitimu) ir *oboedientia* (klusnumu). Šių vienuolinių bendruomenių gyvenimas buvo kontempliatyvus. Viduriniaisiais amžiais vyrų ir moterų benediktinų vienuolynai išplito po visą Europą.¹⁵

XVIII–XIX a. sekularizacijos procesas, iš esmės neigiamai paveikęs Katalikų Bažnyčią, galų gale išryškino „atgimstantį monasticizmą“. Vėl „pastebimas kontempliatyvaus požiūrio benediktiniškų įžadų atnaujinimas ir žymus misionieriškos veiklos plitimas“¹⁶. Ši veikla paskatino kurti naujas misionierių bendruomenes. 1850 m. kun. Janas Baptysta Muarolis (*Jan Baptysta Muarol*) įsteigia bendruomenę, kuri benediktiniškąją tradiciją sieja su misijų poreikiu. Vokietijoje, Belgijoje ir Ispanijoje įkuriamos bendruomenės, atgyja monastinis gyvenimas¹⁷. XIX a. viduryje Prancūzijoje atsirado nauja benediktinų šaka – misionierės seserys benediktinės. Jos paplito Australijoje, Šiaurės Amerikoje ir Pietų Amerikos žemynuose, o nuo 1881 m. perėjo į popiežiaus jurisdikciją¹⁸. Taip daugelyje kraštų, steigiant naujas bendruomenes, buvo atgaivintas benediktiniškas gyvenimas, įgavęs iš dalies naują (iki to amžiaus mažai išreikštą) atspalvį, t. y. misijinį pobūdį. Taigi vieni benediktinų vienuolynai įkuriami, kiti atkuriami ir monastinis gyvenimas atnaujinamas per bendruomenės gyvenimo pokyčius, dar kiti išsaugo gyvas tradicijas, kurių nesunaikino net sekularizacija.

XIX a. – benediktinų atgimimo amžius. XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje atnaujinama liturgija. Kyla benediktinų bendruomenių vienybės poreikis, todėl 1893 m. sudaroma konfederacija. „Šventojo Benedikto ordinas apibrėžiamas ne kaip centralizuota institucija, bet vienuolių ir seserų kongregacijų konfederacija, sekanti šv. Benedikto regula“¹⁹. Ši konfederacija ne tik dar kartą atkreipė dėmesį į liturgiją, bet ir padėjo naujai pažvelgti į benediktinų monastinį dvasingumą.

Vienas ryškiausių benediktinų gyvenimo atnaujinimo pavyzdžių yra kontempliacinio-liturginio pobūdžio bendruomenė, P. Guerangerio (*P. Gueranger*) 1933 m. įsteigta Prancūzijoje, Solemo (Solesmes) vietovėje²⁰. Taip atkuriamą benediktinišką gyvenimo sampratą, išryškinama liturgijos svarba. Žinoma, tam įtakos turėjo ir konfederacija. Kai Benedikto regula imama vertinti kritiškai, atsiranda nauja benediktinų monastinio dvasingumo samprata. Jos kūrėjai – tėvas P. Delatas (*P. Delatte*), tėvas C. Butleris (*C. Butler*), tėvas I. Hervegenas (*I. Herwegen*)²¹. Jie seka regula ne pažodžiui, bet norėdami pagrįsti benediktinišką dvasingumo suvokimą²².

Lietuvoje (Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje) seserys benediktinės įsikūrė XVI–XVII a.: 1560 m. – Drohičine, 1590 m. – Nesvyžiuje, 1620 m. – Vilniuje. 1621 m., didikui Jurgiui Andriui Skorulskiui prašant, valdovas Zigmantas III seserims benediktinėms perdavė Kaune esančią, be kunigo likusią Šv. Mikalojaus bažnyčią. Iš Nesvyžiaus benediktinų abatijos pakviestos seserys 1627 m. apsigyveno J. A. Skorulskio netoli bažnyčios pastatytame mediniame namelyje. Pirmąja abate tapo J. A. Skorulskio duktė, s. Eufemija Skorulskytė²³. 1639 m. Kražių miestelyje buvo įkurdintos iš Vilniaus pakviestos vienuolės benediktinės, turėjusios būti maldingumo ir dorovingumo pavyzdžiu žemaičių moterims ir merginoms. Vienuolės daug laiko skyrė maldai, rankdarbiams ir įvairiems patarnavimams. Bažnyčioje pamokslus sakydavo, maldas kalbėdavo ir giedodavo daugiausia lie-

tviškai, kad suprastų parapijiečiai. 1872 m. čia gyveno 26 vienuolės. Po to, kai Rusijos caras paskelbė visuotinį katalikų vienuolynų naikinimą, Kražių benediktinėms uždrausta priimti novices, o senosios seserys paliktos vienuolyne išmirti. Kražių skerdynių išvakarėse jų buvo likusios tik devynios. Baisiausiu prievartinės rusifikacijos, pravoslavavimo faktų Lietuvos istorijoje laikomas Kražių benediktinių vienuolyno, kapinių, bažnyčios uždarymas ir griovimas, tapęs žinomu visam pasauliui. 1891 m. gruodžio 12 d. Rusijos caras įsakė uždaryti Kražių benediktinių vienuolyną, jo bažnyčią ir kapines, o seseris perkelti į to paties pavadinimo vienuolyną Kaune. Kražiškiai visoms instancijoms rašė prašymus palikti neuždarytą vienuolyno bažnyčią. Į tai nebuvo atsižvelgta. 1893 05 04 vienuolės prievarta išvežtos į Kauną²⁴.

XIX a. Lietuvą valdant Rusijos imperijai, silpninant Katalikų Bažnyčią, daug vienuolynų uždaryta, kiti (neleidžiant priimti naujų narių) pasmerkti išnykti. „Iki XX a. pradžios dabartinės Lietuvos Respublikos teritorijoje išliko tik 5 legalūs vienuolynai“, tarp kurių – benediktinių vienuolynas Kaune²⁵. Galima pabrėžti, kad tai – ne tik Lietuvos katalikų vienuolinių bendruomenių sumažėjimas, bet ir vienuolinio gyvenimo nykimas. Pastarąjį dalyką padeda suprasti vien jau tai, kad į išlikusius vienuolynus buvo sukelti įvairių regulų ir konstitucijų besilaiką vienuoliai ir vienuolės, pvz., Kauno benediktinių vienuolyne apgyvendintos ne tik Kražių benediktinės, bet ir Kauno bernardinės. „Toks skirtingų vienuolynų ir net skirtingų regulų vienuolių įkurdinimas vienuose namuose sujaukė jų gyvenimą, susilpnino klauzurą. Negana to, vienuolynai buvo paversti įkalinimo ir pataisos namais“²⁶. Deja, dar vienas smūgis Kauno benediktinių vienuolynui buvo tautinis atgimimas, sukėlęs skirtingų tautų seserų nesantaiką ir bendruomenės susiskaldymą. Tai patvirtina archyviniai dokumentai²⁷.

Pertvarkos 1918–1924 m. tarpsnis

Iš Kauno seserų benediktinių istorijos šaltinių aiškėja, kad vienuolyno pertvarka prasidėjo 1918 m. Kyla klausimas, kokia šios reformos raida ir priežastys? 1918–1922 m. yra pertvarkos, kuri tęsėsi aštuonerius metus, pirmasis etapas. Todėl labai svarbu apžvelgti seserų benediktinių vienuolyno būklę šiuo tarpsniu, išryškinti istorinius faktus, galinčius padėti suvokti, kas paskatino naujai kurti arba, tiksliau, atkurti bendruomenę, kuri buvo susiskaldžiusi ir kuriai trūko, kaip Jėzus ragino, „vienos dvasios ir vienos minties“ (1 Kor 1, 10). Be to, svarbu apžvelgti faktus, galinčius atskleisti procesą, prasidėjusį suirutę ir pasibaigusį teigiamais pokyčiais, kuriems turėjo įtakos tuometinė lietuvių visuomenė.

„Kauno seserys benediktinės, paskelbus 1918 metais Lietuvos Nepriklausomybę, pajuto būtinybę atsinaujinti, reformuoti savo vienuoliją“²⁸, nes iki tol gyveno Tytuvėnų vienuolyne, kur turėjo lenkišką mokyklą, ir tik 1919 m. grįžo į savo vienuolyną²⁹. Tuo metu vienuolyne buvo dviejų tautybių seserys: lenkės, sudariusios daugumą, ir lietuvaitės. „Lietuvaitės buvo 5, o lenkių 12. Iš viso vienuolyne yra 17 vienuolių“³⁰, „neskaitant keturių naujokių“³¹. Tarp lenkių – daug lietuvaikių, nors tik šešios save laikė lietuvaikėmis, o kitos buvo pasivadinusios lenkėmis, kadangi tuometinė perdėtinė (vyresnioji) buvo lenkė. Ji nepriėmė lietuvaikių, todėl šios ir užsirašė esančios lenkės, nes norėjo patekti į vienuolyną³². Perdėtinė troško ir stengėsi daryti viską, kad vienuolynas taptų lenkiškas ir priklausytų

lenkams. Jai padėjo ir vienuolyno kapelionai – tiek kan. Krikštijonas, tiek kun. Liausas (*Liaus*). Jie buvo lenkai, todėl palaikė lenkų separatines aspiracijas ir skleidė jas vienuolių benediktinių bažnyčioje. Tokį požiūrį atskleidžia bažnyčioje virš Čenstakavos Švč. Mergelės paveikslą pakabintas baltas lenkų erelis, o šv. Mišios laikomos lenkų kalba. To meto lietuvių visuomenė reikalavo, kad šis vienuolynas būtų lietuviškos kultūros židinytis³³.

Tokiu metu, kai tvyrojo įtampa ne tik tarp vienuolyno seserų, bet buvo jaučiamas ir lietuvių visuomenės spaudimas, vysk. P. Karevičius 1919 m. gruodžio 30 d. atliko vienuolyno kanonišką vizitaciją³⁴. Po vyskupo vizitacijos vienuolyne atsiranda nemažai pokyčių: lietuvaitėms nedraudžiama kalbėtis lietuviškai, asmeniškai skaityti lietuviškas knygas, liepiama nukabinti iš bažnyčios lenkų ženklą – baltąjį erelį³⁵. Be to, kelios seserys netenka pasyviosios ir aktyviosios teisės per vyresniosios rinkimus, kuriuos vyskupas įsako suorganizuoti po vienuolyno vizitacijos³⁶. Kitas šaltinis taip pat nurodo šią vyskupo vizitaciją. „1920 m. jis einant kanonais padarė vienuolyno vizitaciją: atstatė šovininę vyresniąją Kolumbą Baranauskaitę, jos vieton paskyrė Jozefą Ivaškevičiūtę lenkę atstatė Kapelioną Kan. Kriškijoną, paskirdamas jo vieton Kan. Stakauską³⁷. Visgi paaiškėjus, kad sesuo Jozefa nesugeba taktiškai spręsti lietuvių ir lenkių santykių problemų, vietoje jos paskiriama lietuvaitė Teresė Bersenaite. Ši lojali bei lanksti lenkių ir lietuvių klausimu, todėl „vienuolynas galėjo veikti lygiai lietuvių ir lenkų dvasiškai naudai“³⁸. Vienuolyno kapeliono kan. J. Stakausko rašte apaštališkajam nuncijui Lenkijoje arkivysk. A. Ratti teigiama, kad T. Bersenaitei rinkimai „buvo daromi sulig Vyskupiško dekreto *canonicae visitationis monasterii*, įvykusio 30.XII.1919, prisilaikant Kanonų ir Vienuolyno statutų, dalyvaujant visoms vienuolėms, turėjusioms balsą, kad ir susilaikant nuo balsavimo lenkes, kurios, tuomet rinkimuose sudarydamos mažumą, nesitikėjo praversti savo kandidatės“³⁹. Tuo metu vienuolyne buvo dvi vyresniosios: viena lenkė – Józefa Iwaskiewiczówna, kita lietuvė – Teresė Bersenaite. Lenkė paskirta vyskupo P. Karevičiaus, o lietuvaitė – išrinkta savos bendruomenės. Tai skaldė bendruomenę, nes neretai vaidytasi. Ypač tuomet, kai, būnant oficialiai vyresniajai s. Teresei Bersenaitei, šalia vienuolyno esančiose patalpose įsteigiami mergaitėms skirti lietuviški darbelių kursai ir lietuviška liaudies mokykla⁴⁰. Tokią situaciją benediktinės lenkės bandė išspręsti skųsdamosi Šventajam Tėvui, sakydamos, kad „Benediktinių vienuolynai esą kontempliacijos ir neprivalą laikyti mokyklų“⁴¹. Taip lenkės seserys kovojo, kad vienuolyne nebūtų skleidžiama lietuviška kultūra. Žinoma, tai išryškėjo 1919 m. pabaigoje atlikus vienuolyno kanoninę vizitaciją, o tokio dalyko lietuvių visuomenė negalėjo toleruoti⁴².

Problema neišspręsta ir po arkivyskupo vizitacijos. Tikėtasi, kad arkivysk. A. Ratti vizituos vienuolyną ir kad bus pokyčių. Vis dėlto arkivysk. A. Ratti 1920 m. vasario 3 d. vienuolyną aplanko, bet ne vizituoja⁴³. Jis susidaro savo nuomonę apie esamą situaciją. Išvykus arkivyskupui nesutarimai tęsiasi. Visiškai aišku, kad tautiškumas yra vienuolyne tarp seserų užsiplieskusios nesantaikos priežastis. Arkivysk. A. Ratti, vėliau tapęs popiežiumi Pijum XI, vienuolyną tik aplankė, bet tiek lietuvaicių, tiek lenkių norimos reformos neįvykdė (reformos tikslai plačiau nagrinėjami antrame straipsnio skyriuje). Lietuvaitės norėjo savo kalbos ir kultūros laisvės, o lenkės norėjo, kad vienuolynas būtų lenkiškas ir jo turtas priklausytų joms⁴⁴. Seserys lenkės rašė popiežiui raštą. Jos skundėsi Žemaičių vyskupo nekompetencija ir tautų išskyrimu, kurio neturėtų būti⁴⁵. Kaip minėta prieš tai, vyskupas vyresniąją buvo paskyręs lietuvaitę, tai seserims lenkėms kėlė nerimą, jų skunde

minimas ir šis faktas. Atrodo, kad popiežius atsižvelgė į formaliai teisingus seserų lenkių skundus, tad Romos kongregacijos *Religiorum Sodalium* 1920 m. birželio 5 d. nutarimu „Kauno Seserų Benediktinių Vienuolynas 1920 m. gale tapo išimtas iš po Žemaičių vyskupo jurisdikcijos ir paimtas į betarpią ir išimtiną Apaštalų Sosto jurisdikciją“⁴⁶. Be to, vienuolės visais reikalais kreipėsi į popiežių per Varšuvos nuncijų arkivysk. A. Ratti⁴⁷. Apie tokį pasikeitimą Žemaičių vyskupui ir vienuolynui 1920 m. birželį praneša popiežiaus įgaliotinis (A. Ratti), jau pažinojęs seseris ir puikiai žinojęs situaciją⁴⁸. Akivaizdu, kad visa ši situacija – tautinės nesantaikos pasekmė. Lenkės siekė, kad vyskupas būtų nušalintas nuo vienuolyno valdymo, nes vykdė joms nepalankią politiką. Vis dėlto, esant tokiai sunkiai situacijai, keturios naujokės 1920 m. gruodžio 12 dieną duoda įžadus, kurios priima, kad ir kaip keista, Žemaičių vyskupas P. Karevičius.⁴⁹

1920 m. gruodžio 30 d. nuncijus paskiria įgaliotinį – prelatą P. Pacevičių⁵⁰, kuris nesušvelnina vienuolyno padėties, o dar labiau ją paaštrina, nes pats būdamas lenkas taip pat laikosi nusistatymo atgimstančioj Lietuvoj išlaikyti bent kiek lenkiškumo. Jis neleidžia lietuvaitėms seserims steigti lietuviškos mokyklos⁵¹, prieglaudų ir katechizuoti vaikus⁵², ko labai reikalauja lietuvių visuomenė. Apsilankęs vienuolyne 1921 m. sausio mėnesį, jis paskelbia, kad tai, „kas buvo vienuolyne nutarta – po 9 d. spalį 1920 m., t. y. nuo laiko, kuomet Roma išėmė vienuolyną iš po Žemaičių vyskupo valdžios“⁵³, negalioja. Taigi naujokių priėmimas, seserų įžadai, naujos vienuolyno vyresniosios rinkimai, pagal tokį įsaką yra neteisėti ir negaliojantys⁵⁴. Tuomet jau lietuvaitės kreipiasi į Šventąjį Tėvą prašydamos keisti nepakęčiamą situaciją. Popiežius, atsakydamas tik per Lietuvos atstovą prie Vatikano⁵⁵, nušalina P. Pacevičių nuo vienuolyno valdymo, o iš Varšuvoje reziduojančio nuncijaus atima įgaliojimus Lietuvai⁵⁶. Be to, „1921 lapkričio mėnesį benediktinių byla iš Kongregacijos Religiosorum perkelta į šv. Tėvo diplomatinę stalą“⁵⁷. Iškeliami politinio pobūdžio byla, siunčiamas vizitatorius šiai bylai spręsti ir visiems neišskumams išsiaiškinti. Tai jurisdikciją Kauno benediktinių vienuolynui 1922 m. vasario mėn. 21 d. dekretu gavęs arkivysk. Antonini Zecchini.⁵⁸

Lietuvaičių raštai dėl tokios padėties pasiekia ne tik popiežių, bet visuomenės rūpesčiu ir Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministeriją⁵⁹, Vidaus reikalų ministeriją⁶⁰, Apsaugos Departamentą⁶¹, Tautų Sąjungos ir Lenkų Departamentą⁶². Vienuolyno problema tampa Lietuvos, Vatikano ir Lenkijos valstybių santykių problema⁶³. Ką daryti su seserimis lenkėmis, kurių jau nebeįmanoma palikti Kauno vienuolyne, nes visuomenė yra pasipiktinusi ir jas saugo tik popiežiškoji klauzūra? Pats ministras K. Olekas dažnai klausia, ar jau greitai bus išspręsta ši įkyrėjusi problema⁶⁴. Vidaus reikalų ministerija siūlė įvairius sprendimo būdus: „uždaryti jas Kauno koncentracijos stovyklon, arba <...> išsiųsti jas per demarkacijos liniją į Suvalkus“⁶⁵. Tačiau tai būtų per žiauru, todėl apaštališkasis vizitatorius A. Zecchini pasiūlo išvežti jas į Lenkiją. Lenkija jų nebeprįma. Tada kreipiamasi į Vokietiją, kad būtų gautos vizos, tačiau jos negaunamos, o kad ir būtų gautos, Lenkija vis vien parsisųstų jas kaip Lietuvos pilietes⁶⁶. Tautų Sąjungos ir Lenkų Departamento direktorius, 1922 m. spalio 24 d. rašydamas vidaus reikalų ministrui K. Olekui, pabrėžia: „gal tuomet bus galimybės galutinai nusistatyti šiuo taip įkirėjusiu klausimu“⁶⁷. 1922 m. sausio 19 d. vizitatorius A. Zecchini atliko vienuolyno vizitaciją „ir liepos 4 dieną, sušaukęs visas seseris, joms Šv. Tėvo vardu pareiškė, kad 10 seserų, kurios save laiko lenkėmis, turi išva-

žiuoti į Lenkiją, Staniątkų vienuolyną⁶⁸. Tai buvo nuspręsta pasitarus ne tik su Lietuvos atstovais, apaštališkuoju vizitatoriumi, bet ir su Šventojo Sosto atstovu Adrienu Boudou (*Adrien Boudou*), nutariant, kad „vardan vienuoliško gyvenimo ramybės minėtame vienuolyne Šventasis Sostas įsako seserims <...> apieisti jų vienuolyną Lietuvoje ir išvykti į užsienį, kad galėtų apsigyventi pagal jų pageidavimą ir <...> nereikšt jokių materialinio pobūdžio pretenzijų nei Lietuvos Vyriausybei, nei Kauno seserų benediktinių vienuolynui“⁶⁹. Visgi taip sutvarkyti reikalų nepavykus, buvo prieita prie išvados seseris lenkes iškelti į atskirą vienuolyną Kolainiuose; bet ne naują steigiant, kaip jos norėjo, tačiau „išmirimui“, neleidžiant priimti naujokių⁷⁰.

Paskelbus šį sprendimą, paliktosios vienuolyne lietuvaitės galėjo tikėtis lengviau atsikvėpti ir pradėti gyventi kaip darni bendruomenė. Ar seserys lenkės vis dėlto išsikėlė? Juk seserys (tiek lenkės, tiek lietuvaitės) kreipėsi į Šventąjį Sostą 1920 m. gruodžio 24 d., 1921 m. sausio 13 d., 1921 m. sausio 27 d. ir 1921 m. balandžio 21 d. prašydamos vienuolyno reformą atitinkančių įsakymų, tačiau atsakymo nesulaukė. Taigi ar buvo atlikta tiek laukta vienuolyno pertvarka?

1922 m. lapkričio 21 d. vienuolyno vyresniosios sesers Cecilijos Ibianskaitės rašytu prašymu reiškiamas rūpestis vienuolyno likimu, nes iki šiol nevykdoma „Šventojo Tėvo pažadėtoji vienuolyno reforma“⁷¹. Žinoma, seserys lenkės netoleruoja prie vienuolyno esančios lietuviškos mokyklos, mokinėms lietuvaitėms skirto bendrabučio, prieštarauja lietuvaičių priėmimui į noviciatą, be to, neleidžia išspręsti ekonominių klausimų, nes turi balsavimo teisę⁷². Aišku, jos nenori palikti vienuolyno, todėl viską bando užtęsti kuo ilgiau. Be to, seserims lietuvaitėms „neprisėjo girdėti, kad jos kuomet nors būtų Delegato perspėjamos dėl to nusistatymo“⁷³. Seserys lietuvaitės pageidavo, kad s. Cecilijos Ibianskaitės prašymas būtų perduotas vizitatoriui A. Zecchini, kad šis išspręstų vienuolyno likimą, nes vienuolynas negali tvarkytis ir toliau gyvuoti. Viena vertus, lietuviškos mokyklos turėjimas išryškina lietuviško vienuolyno užuomazgą, kita vertus, iš vienuolyno neišvykstančios seserys lenkės stabdo paties vienuolyno gyvavimą ir normalią veiklą⁷⁴. Taigi seserys lenkės 1922 m. nebuvo iškeltos iš Kauno vienuolyno.

Tokia padėtis komplikavo paties vienuolyno gyvavimą ir veiklą. Tautų Sąjungos ir Lenkų Departamento direktorius Jonynas 1923 m. sausio 17 d. laiške Lietuvos atstovui prie Šventojo Sosto išreiškia pageidavimą, „kad Vyriausybė imtųsi griežtos priemonės – būtent likviduotų patį vienuolyną: tuomet likusios lietuvaitės galėtų įstoti kitan vienuolynan, o lenkės arba pačios, niekieno neverčiamos išvažiuotų arba prašytų savo dvasinės vyriausybės nuimti nuo jų apžadus“⁷⁵. Žinoma, Vyriausybė nori parodyti griežtą nusistatymą šiuo klausimu, tačiau konsultuojasi su Lietuvos atstovu prie Šventojo Sosto laukdama pritarimo iškelti benediktines iš Kauno. Kadangi Vidaus reikalų ministerija, tikėdamasi, kad seserys bus išgąbentos į Lenkiją, nenori imtis tokių priemonių ir siūlo gauti dvarą, jas apgyventi Rokiškio apskrityje⁷⁶, tai visiško vienuolyno sunaikinimo mintis telieka teorine prielaida.

1923 m. sausį Lietuvos valdžia J. E. Apaštalų Delegatui nusiunčia padėkos raštą, kadangi šis pareigūnas seseris lenkes „galų gale <...> apsiima <...> iškelti į Kolainius, negalėdamas jų išvežti iš Lietuvos, nors buvo pažadėta tai padaryti“⁷⁷. Lietuvos valdžia, iš Žemaičių vyskupo išprašiusi žemės ir bažnyčios Kolainiuose lenkėms apgyvendinti, nori kuo

greičiau baigti šį įgriusį klausimą⁷⁸. Vidaus reikalų ministerija tvarko vienuolyno turtą visaip juo manipuliudama, kad tik Žemaičių vyskupas sutiktų perleisti Kolainius benediktinėms⁷⁹. Vis dėlto seserys lenkės negali išsikelti iš Kauno, nes Vyriausybė ir Žemaičių kurija, daugiau nei metus susirašinėdamos⁸⁰, iki galo nesutaria⁸¹. Be to, 1923 m. liepos 30 d. siūloma šį benediktinių klausimą perkelti į ministrų kabinetą⁸², tačiau atsisakoma tai padaryti. Taigi buvo konfidencialiai susirašinėjama, sprendžiant vienuolyno likimą, svarstant ekonominę jo būklę ir ieškant sprendimo būdų iškelti seseris lenkes, nuperkant naują sklypą joms apgyvendinti.

Pats vienuolynas nebuvo pajėgus iš turimų lėšų įsigyti dar vieną sklypą, todėl reikėjo rasti kitą išeitį, t. y. apkeisti turimą sklypą su norimu įsigyti. Tuomet „Seserų Benediktinių Vienuolynas kreipėsi į Žemės Reformos Valdybą su prašymu suteikti priklausantį jam Kverų palivarką su kokiu kitu palivarku“⁸³. Sklypai nesukeičiami, nes Vidaus reikalų ministerija pasiūlo Žemaičių vyskupui P. Karevičiui⁸⁴ „apgyvendinti jas prie Kolainių bažnyčios, pavedant šitąją bažnyčią su visais jos turtais ir žeme Kauno Benediktinių vienuolynui, tačiau su sąlyga, kad naujoji įvardytų vienuolių gyvenimo vieta jokiai būdu negalės būti pavadinta nauju vienuolynu ir kad apgyvendintoms tenai lenkėms neduoda teisės priiminti naujokių“⁸⁵. Kad pagreintų visą procesą ir lenkes pagaliau iškeltų, vysk. P. Karevičius joms leidžia be patvirtintų nuosavybės dokumentų laikinai apsigyventi Kolainiuose ir, be abejo, „naudotis Kolainių bažnyčios folvarku šiomis sąlygomis: kad jos duos išlaikymą kunigui, kurs aprūpintu dvasinius pačių vienuolių ir vietos gyventojų reikalus ir palaikytu tvarkoje esamus beneficijos triobėsius“⁸⁶. Tačiau apaštališkasis vizitatorius A. Zecchini rūpinasi lenkėmis ir neskuba jų iškelti į Kolainius atirasdamas įvairių priežasčių⁸⁷, nors Vyriausybė atstovui prie Šv. Sosto yra suteikusi sprendžiamąjį balsą⁸⁸. J. E. vysk. J. Skvireckas, lankydamasis vienuolyne 1924 m. vasario 25 d.,⁸⁹ perskaito apaštališkojo vizitatoriaus A. Zecchini raštą, kuriuo „įsakoma visoms seserims lenkėms iki kovo 2 d. apsigyventi Kolainiuose“⁹⁰. 1924 m. vasario 29 d. jos išvyksta į Kolainius, su savimi pasiimdamos nemažai vienuolyno turto⁹¹.

Remiantis tuo, kas išdėstyta, galima daryti išvadą, kad ligtoliniai mėginimai spręsti Kauno seserų benediktinių vienuolyno problemą yra aiškiai susiję su politiniais ir materialiniais reikalais. Taigi visos vaisingos ir nevaisingos pastangos išspręsti problemas gali būti suprantamos ir įvardijamos kaip politinė ir materialinė vienuolyno pertvarka.

Pertvarkos 1924–1926 m. tarpsnis

Antrasis seserų benediktinių vienuolyno Kaune pertvarkos etapas prasidėjo 1924 m. ir tęsėsi iki 1924 m. 1924 m. vasario 29 d. vienuolyne gyveno šešios seserys⁹². Seserys, trokšdamos kuo greičiau pradėti naują reformuotą gyvenimą⁹³, pasirenka šv. Scholastikos vienuolyno įstatus, juos gerai išnagrinėja ir nusprendžia prašyti, kad joms būtų leista gyventi pagal tuos įstatus. 1924 m. gruodžio 16 d. benediktinės susirenka ir nutaria atitinkamos valdžios prašyti, kad vienuolynui būtų leista laikytis šv. Scholastikos kongregacijos konstitucijos ir būtų paliktas šv. Benedikto seserų kongregacijos vardas⁹⁴. Taigi atsiranda naujos, ne tik su įstatais, vienuoliniais drabužiais, bet ir su klauzūra susijusios pertvarkos poreikis.

Kaip išgelbėjimas Kauno benediktinėms buvo parinktas kitas vizitatorius – arkivysk. Jurgis Matulaitis-Matulevičius, kuris puikiai suvokė monastinius reikalus, buvo susipažinęs su benediktinišku dvasingumu⁹⁵, taip pat buvo geras popiežiaus Pijaus XI bičiulis⁹⁶, be to, tos pačios tautybės kaip ir seserys. Šis vizitatorius į vienuolyno bažnyčią atvyksta „1926 m. sausio mėn. 18 d. <...> 7 val. ryte <...> ir paveda vyresniajai raštu jam paduoti vienuolyno pageidavimus“⁹⁷. Tuomet jis išklauso seserų pasiūlymus ir jiems pritaria, paveda vienuolynui laikytis Amerikoje veikiančios šv. Benedikto (šv. Scholastikos) kongregacijos įstatų, o prof. P. Būčiui perduoda išversti įstatus, kad esanti Religijos kongregacija Romoje patvirtintų vienuolyną ir paliktų šv. Benedikto seserų kongregacijos vardą⁹⁸. Be to, vienuolynas bus *sui iuris*, t. y. nebus jungiamas prie kitų šv. Benedikto kongregacijų⁹⁹. Vis dėlto klauzūros arkivysk. Jurgis Matulaitis nė nesiruošia naikinti, tačiau ją supaprastina, o vysk. J. Skvireckui paveda, kai jo paties nebus, pasirūpinti seselėmis, kad neliktų avys be ganytojo¹⁰⁰.

Vėliau arkivysk. J. Matulaitis duoda leidimą supaprastinti vienuolių drabužius – galvos apdangalą, t. y. veliumą, nes anksčiau buvo davęs tik pritarimą¹⁰¹, panaikina antrą konversijų chorą¹⁰², todėl lieka vienas visoms seserims skirtas choras. Be to, vizitatorius nurodo atsisakyti kai kurių senų maldų, uždraudžia seseris keistai bausti, nes tai „iššaukia juoką, pavyzdžiui, sėdėti ant žemės su virve ant kaklo ir t. t.“¹⁰³. Vizitatorius taip pat nustato, kad svečiui lankantis pas kurią nors sesę nereikia dalyvauti asistentei¹⁰⁴. Tokių pokyčių seserys norėjo jau anksčiau, tačiau į juos negalėjo būti atsižvelgta, kol nebuvo išspręsta politinė ir ekonominė lenkių problema.

Apie arkivysk. Jurgį Matulaitį Kauno seserų benediktinių vienuolyno pertvarkos amžininkė ir dalyvė s. Liutgarda rašo kaip apie vienuolyno atgaivintoją, dvasinį vadovą, įkvėpusį dvasios eiti į priekį ir drąsiai vykdyti naujus sumanymus bei užmojus, daryti tai, ką seserys geriausiai sugeba¹⁰⁵.

Iš pateiktų duomenų aiškiai matyti, kad 1924 m. prasidėjo kita, t. y. monastinė ir dvasinė, vienuolyno pertvarka. Jai pradžią davė arkivysk. Jurgis Matulaitis. Šis pertvarkos tarpsnis baigėsi 1926 m.

Išvados

Išnagrinėjus straipsnyje iškeltus klausimus, galima daryti šias išvadas:

1. Nagrinėtos pertvarkos ištakos – dėl tautinių ir tarpvalstybinių santykių kilę seserų benediktinių (lenkių ir lietuvių) tautiniai nesutarimai, apsunkinę vienuolinės bendruomenės būklę, taip pat sukėlę politinių ir ūkinių problemų.

2. Pirmasis Kauno seserų benediktinių vienuolyno reformos tarpsnis prasidėjo 1918 m. ir baigėsi 1924 m. vasario 29 d., seserims lenkėms iš Kauno išvykus į Kolainius, o Kaune pradėjus kurti lietuvišką vienuolyną. Šį etapą galima vadinti politine ir materialine pertvarka.

3. Antrasis Kauno seserų benediktinių vienuolyno reformos tarpsnis prasidėjo 1924 m. vasario 29 d. ir baigėsi 1926 m., kai vienuolinė bendruomenė buvo pradėta reformuoti pagal šv. Benedikto regulos nuostatas ir vienuolijos įkūrėjo charizmą. Šį laikotarpį galima vadinti monastine ir dvasine pertvarka.

Kitame straipsnyje bus atsakoma į papildomus šios temos nagrinėjimo klausimus, t. y.:

1. Kokią reikšmę pertvarka turėjo dabartiniam Kauno seserų benediktinių vienuolynui?
2. Kaip ši reforma dera su šv. Benedikto regulos nuostatomis (reikalavimais) ir įkūrėjo charizma?
3. Kokie šios pertvarkos ypatumai kanonų teisės požiūriu?
4. Kokiai jurisdikcijai priklauso dabartinis Kauno seserų benediktinių vienuolynas?

NUORODOS

- 1 Popiežiaus Benedikto XVI kreipimasis 12-osios Pasaulinės pašvęstojo gyvenimo dienos proga // *Bažnyčios žinios*. Kaunas. 2008. Nr. 4(292). P. 2.
- 2 Popiežiaus Jono Pauliaus II laiškas Subiako abatijos 1500 metų jubiliejaus proga. 1999 m. liepos 7 d. // *Kauno seserų benediktinių vienuolyno archyvas* (KSBVA). P. 1.
- 3 *Laukaitytė R.* Lietuvos vienuolijos: XX a. istorijos bruožai. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas. 1997. P. 70.
- 4 *Krikščionybė Lietuvoje* / red. V. S. Vardys. Čikaga. Lietuvos krikščionybės jubiliejaus komitetas. 1997. P. 316.
- 5 *Dievui ir Bažnyčiai. Trumpa Lietuvos moterų vienuolijų apžvalga* / sud. L. Rinkevičiūtė. Marijampolė: Ardor leidykla. 1997. P. 10.
- 6 *Kučas A.* Arkivyskupas Jurgis Matulaitis Matulevičius: gyvosios krikščionybės apaštalas. Chicago: Draugas. 1979. P. 498.
- 7 *Laukaitytė R.* Lietuvos vienuolijos: XX a. istorijos bruožai. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas. Ten pat. P. 71.
- 8 *Laukaitytė R.* Ten pat. P. 498.
- 9 *Lietuvos vienuolynai: vadovas* / sud. R. Janonienė, D. Klajumienė. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla. 1998. P. 86.
- 10 *Mūsų švyturiai: trumpos biografijos-nekrologai*. Ardor. 1992. P. 189–190; *Jurgio Matulaičio užrašai* / red. O. Mikailaitė. Putnam. Connecticut. 1991. P. 329–343; *Krikščionybė Lietuvoje istorija* / sud. V. Ališauskas. Vilnius: Aidai. 2006. P. 394–405.
- 11 *Kauno seserų benediktinių kongregacijos vizitacija* // *Kauno arkivyskupijos kurijos archyvas* (KAKA). 1934 m. lapkričio 9 d. Nr. 2755.
- 12 *Catalogus Monasteriorum O.S.B. Sororum et Monialium. Romae*. 2006. Editio II. P. 792.
- 13 *Lietuvos valstybinis istorijos archyvas* (LVIA). F. 1671. Ap. 5. B. 70; 73; 76; 77; 85; 263.
- 14 *Regula Benedicti (RB) – šventojo Benedikto regula*. Sine lioko. Sine anno. 1, 13.
- 15 *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. 2003. T. 3. P. 60.
- 16 *New Catholic Encyclopedia*. Jack Heraty and Associates. Ten pat. P. 296. „A resurgence of monasticism, marked by a renewal of the contemplative aspect of the Benedictine vocation and a remarkable expansion of missionary activity“. Iš anglų kalbos vertė A. V.
- 17 *Borkowska M.* Białe i bure: historia życia monastycznego w dużym skrocie. Kraków: Wydawnictwo Alleluja. 2005. P. 213.
- 18 *New Catholic Encyclopedia*. Ten pat. P. 297–298.
- 19 *New Catholic Encyclopedia*. Jack Heraty and Associates. 1981. Volume II. P. 288. „The Order of St. Benedict (OSB) signifies not a centralized institute but the confederated congregations of monks and nuns following the Rule of St. Benedict“. Iš anglų kalbos vertė A. V.
- 20 *Borkowska M.* Białe i bure: historia życia monastycznego w dużym skrocie. Ten pat. P. 212.
- 21 *New Catholic Encyclopedia*. Jack Heraty and Associates. 1981. Volume II. P. 288.

- ²² Kražių benediktinių vienuolynas ir Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčia // <http://vienuolynai.mch.mii.lt/V64-75/Kraziubenedikt.htm>. 2009 03 03.
- ²³ *Gidžiūnas V.* Šv. Benedikto regulos vienuoliai Lietuvoje. Roma: Lietuvos Katalikų Mokslo Akademija. 1985. P. 137, 138, 144–145.
- ²⁴ *Kražių benediktinių vienuolynas ir Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčia* // <http://vienuolynai.mch.mii.lt/V64-75/Kraziubenedikt.htm>. 2009 03 03.
- ²⁵ *Laukaitytė R.* Lietuvos vienuolijos: XX a. istorijos bruožai. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas. 1997. P. 17.
- ²⁶ Ten pat. P. 22.
- ²⁷ Tikybų Departamento ir Žemaičių Vyskupo kanceliarijos dokumentai. 1919–1922 m. Lietuvos centrinis valstybės archyvas (LCVA). F. 383. Ap. 7. B. 436. L. 5–7v.
- ²⁸ *Butnorūtė I.* Kauno Seserų Benediktinių Vienuolijos 1926–1948 m. „pogrindinės“ veiklos ir atgimusiame Lietuvoje pastoracinės veiklos lyginamoji analizė. Magistro darbas. Kaunas. 2001. P. 35.
- ²⁹ Kauno seserų benediktinių vienuolyno istorija // KSBVA. Kaunas. 2000. P. 3.
- ³⁰ Žinios apie asmeninę Kauniškio seserų benediktinių vienuolyno sudėtį ir jo dotaciją. 1920 m. kovo 9 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 18. Priedas Nr. 1.
- ³¹ Prie Kauno seserų benediktinių vienuolyno bylos esantis dokumentas. 1919–1921 m. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 5.
- ³² KSBVB. L. 5. Priedas Nr. 2.
- ³³ Lenkų agitacija Bažnyčioje // Straipsnis iš „Laisvės“ Nr. 112. 1920 m. gegužės 27 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 4–4v.
- ³⁴ Kauno seserų benediktinių vienuolyno protokolų knyga (KSBVPK) // KSBVA. Kaunas. 1920. P. 3.
- ³⁵ Kauno seserų benediktinių vienuolyno byla. 1919–1921 m. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 5.
- ³⁶ KSBVPK // KSBVA. Kaunas. 1920. P. 3.
- ³⁷ Tikybų Departamento ir Žemaičių Vyskupo kanceliarijos dokumentai. 1919–1922 m. // LCVA. F. 383. Ap. 7. B. 436. L. 7.
- ³⁸ Tikybų Departamento ir Žemaičių Vyskupo kanceliarijos dokumentai. Ten pat. L. 7.
- ³⁹ Raštas Apaštališkajam Nuncijui Lenkijoje ark. A. Rattii. 1921 m. liepos 19 d. Nr. 83 // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 71. L. 29; KSBVB. L. 5.
- ⁴⁰ Tikybų departamento ir Žemaičių vyskupo kanceliarijos dokumentai. Ten pat. L. 6.
- ⁴¹ Ten pat. L. 6.
- ⁴² *Laukaitytė R.* Ten pat. P. 70.
- ⁴³ Kauno seserų benediktinių vienuolyno istorija // Metraštis. KSBVA. Kaunas. 1920. P. 52.
- ⁴⁴ Kauno seserų benediktinių vienuolyno byla. 1919–1921 m. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 5v.
- ⁴⁵ Tikybų departamento ir Žemaičių vyskupo kanceliarijos dokumentai. Ten pat. L. 7.
- ⁴⁶ KSBVB. L. 5.
- ⁴⁷ Kauno seserų benediktinių vienuolyno istorija // Metraštis. KSBVA. Kaunas. 1920. P. 52.
- ⁴⁸ Tikybų departamento ir Žemaičių vyskupo kanceliarijos dokumentai. Ten pat. L. 7.
- ⁴⁹ *Gidžiūnas V.* Ten pat. P. 146.
- ⁵⁰ Tikybų departamento ir Žemaičių vyskupo kanceliarijos dokumentai. Ten pat. L. 7.
- ⁵¹ KSBVB. L. 5.
- ⁵² Lenkiškoji „plicòvka“ Kaune // Rankraštinis straipsnis. 1922 m. gegužės 3 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 71. L. 83; Lenkiškoji „plicòvka“ Kaune // Laisvė. 1922 m. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 92.
- ⁵³ Lenkiškoji „plicòvka“ Kaune. Ten pat // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 71. L. 82.
- ⁵⁴ Ten pat // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 91.
- ⁵⁵ Tikybų departamento ir Žemaičių vyskupo kanceliarijos dokumentai. Ten pat. L. 5v.
- ⁵⁶ KSBVB. L. 5.
- ⁵⁷ Kauno seserų benediktinių vienuolyno byla. 1919–1921 m. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 5.
- ⁵⁸ Apaštališkajam vizitatoriui A. Zecchini rašytas laiškas. 1922 m. kovo 30 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 71. L. 75.

- ⁵⁹ Lietuvos Respublikos Užsienio Reikalų Ministerijos Tautų Sąjungos (LRURM TS) ir Lenkų Departamento (LD) Direktorius raštas. 1922 m. rugpjūčio 7 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 38.
- ⁶⁰ Vidaus reikalų ministerio galutinis nutarimas dėl vienuolių benediktinių išvažiavimo. 1922 m. birželio 27 d. // LCVA. F. 383. Ap. 7. B. 436. L. 40.
- ⁶¹ Raštas Apsaugos Departamento Direktoriumi. 1922 m. liepos 31 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 36.
- ⁶² LRURM TS ir LD direktoriaus raštas. Ten pat. L. 38v.
- ⁶³ Lietuvos valstybės atstovo Vatikane K. Narjausko raštas. 1921 m. liepos 27 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 8–8v.
- ⁶⁴ K. Bizauskui, Lietuvos atstovui prie Vatikano raštas. 1922 m. spalio 24 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 40.
- ⁶⁵ Ten pat. L. 41. Priedas Nr. 3.
- ⁶⁶ Ten pat. L. 41.
- ⁶⁷ Tautų Sąjungos ir Lenkų Departamento direktoriaus raštas. 1922 m. spalio 24 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 39.
- ⁶⁸ KSBVI. Ten pat. P. 52.
- ⁶⁹ Užsienio ministerijos protokolas. 1922 m. gegužės 31 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 2–3.
- ⁷⁰ Atstovo prie Šv. Sosto pranešimas Nr. 21. 1922 m. liepos 31 d. // LCVA. F. 383. Ap. 7. B. 436. L. 20.
- ⁷¹ Vienuolyno vyresniosios s. Cecilijos Ibianskaitės prašymas užsienio reikalų ministerijai. Nr. 154. 1922 m. lapkričio 21 d. // LCVA. F. 383. Ap. 7. B. 436. L. 28.
- ⁷² Ten pat. L. 28–28v.
- ⁷³ Lietuvos Valdžios dėkingumo raštas J. E. Apaštalių Delegatui. 1923 sausio mėn. // LCVA. F. 383. Ap. 7. B. 436. L. 4.
- ⁷⁴ Vienuolyno vyresniosios s. Cecilijos Ibianskaitės prašymas užsienio reikalų ministerijai. Ten pat. L. 28–28v.
- ⁷⁵ Tautų Sąjungos ir Lenkų Departamento direktoriaus Jonyno laiškas Lietuvos atstovui prie Šv. Sosto. 1923 m. sausio 17 d. // LCVA. F. 383. Ap. 7. B. 436. L. 1.
- ⁷⁶ Tautų Sąjungos ir Lenkų Departamento direktoriaus Jonyno laiškas Lietuvos atstovui prie Šv. Sosto. 1923 m. sausio 17 d. Ten pat. L. 1.
- ⁷⁷ Lietuvos Valdžios dėkingumo raštas J. E. Apaštalių Delegatui. Ten pat. L. 2.
- ⁷⁸ Ten pat. L. 11.
- ⁷⁹ Lietuvos Respublikos Vidaus Reikalų Ministerijos raštas. 1923 m. kovo 27 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 49.
- ⁸⁰ Vienuolyno kapeliono kan. J. Stakausko laiškas Vidaus Reikalų Vice Ministeriui Lipčiumi. 1923 m. liepos 30 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 61.
- ⁸¹ Žemės ūkio ir valstybės turtų ministerijos Žemės Reformos Valdybos raštas Vidaus reikalų ministerijai. 1923 m. gegužės 28 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 53; Raštas Jo Ekscelencijai Žemaičių Vyskupijos Administratoriui vyskupui Skvireckui. 1923 m. gegužės 29 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 56; Žemaičių vyskupijos kurijos raštas Vidaus reikalų ministerijos Tikybų departamentui. 1923 m. birželio 6 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 57; Lietuvos Respublikos Vidaus Reikalų Ministerijos Tikybų Departamento raštas Žemės Reformos Valdybai / Žemės, Ūkio ir Valst. Turtų M-ja. 1923 m. birželio 21 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 58.
- ⁸² Vienuolyno kapeliono kan. J. Stakausko laiškas Vidaus Reikalų Vice Ministeriui Lipčiumi. Ten pat. L. 61.
- ⁸³ Žemės reformos valdybos ir Žemės Fondo Departamento nusavinimo skyriaus raštas. 1923 m. kovo 24 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 50.
- ⁸⁴ Vidaus Reikalų Ministerijos Tikybų Departamento raštas J. E. Žemaičių Vyskupui Karevičiui. 1923 m. kovo 26 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 46.
- ⁸⁵ Memorandum: Kauno lenkių vienuolių Benediktinių klausime. 1923 m. rugsėjo 20 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 67.

- ⁸⁶ Žemaičių vyskupijos kurijos raštas Vidaus Reikalų Ministeriui. 1923 m. rugsėjo 11 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 62; Memorandum: Kauno lenkių vienuolių Benediktinių klausime. Ten pat. L. 68.
- ⁸⁷ Antoninus Zecchini Lietuvos Užsienio Reikalų Ministerijai skirtas raštas. 1924 m. sausio 24 d. // LCVA. F. 383. Ap. 7. B. 436. L. 14–14v.
- ⁸⁸ Atstovo prie Šv. Sosto raštas Užsienio Reikalų Ministeriui. 1923 m. rugsėjo 29 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 44v.
- ⁸⁹ KSBVPK. 1924 m. P. 52. Priedas Nr. 4.
- ⁹⁰ KSBVI. Ten pat. P. 53.
- ⁹¹ Ten pat. P. 53. Priedas Nr. 5.
- ⁹² Amžiną atilsį arkivyskupas J. Matulevičius seserų Benediktinių vienuolyno atgaivintojas // s. Liudgardos – Miniotaitės rankraštis. 1927 m. // LCVA. F. 1674. Ap. 2. B. 162. L. 87.
- ⁹³ Ten pat. P. 57. Priedas Nr. 7.
- ⁹⁴ Ten pat. 1924 m. gruodžio 16 d. P. 59.
- ⁹⁵ Jurgio Matulaičio laiškas, iš Romos rašytas kun. J. Kriščiukaičiui į Vilnių. 1925 m. liepos 19 d. // LCVA. F. 1674. Ap. 4. B. 51. L. 3v.
- ⁹⁶ Popiežius Pijus XI ir a. a. ark. J. Matulevičius // Šaltinis. Nr. 5 // LCVA. F. 1674. Ap. 2. B. 160. L. 102.
- ⁹⁷ Kauno seserų benediktinių vienuolyno protokolų knyga // KSBVA. Kaunas. 1926 m. sausio 18 d. P. 61.
- ⁹⁸ Ten pat. 1926 m. lapkričio 20 d. P. 65.
- ⁹⁹ Ten pat. P. 66.
- ¹⁰⁰ Ten pat. P. 65; 70. Priedas Nr. 8.
- ¹⁰¹ Ten pat. P. 66. Priedas Nr. 9.
- ¹⁰² Ten pat. P. 67.
- ¹⁰³ Ten pat. P. 69.
- ¹⁰⁴ Ten pat. P. 69.
- ¹⁰⁵ Amžiną atilsį arkivyskupas J. Matulevičius seserų Benediktinių vienuolyno atgaivintojas. Ten pat. L. 87–89.

LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Amžiną atilsį arkivyskupas J. Matulevičius seserų Benediktinių vienuolyno atgaivintojas // s. Liudgardos – Miniotaitės rankraštis. 1927 m. // LCVA. F. 1674. Ap. 2. B. 162. L. 87.
2. Antoninus Zecchini Lietuvos Užsienio Reikalų Ministerijai skirtas raštas. 1924 m. sausio 24 d. // LCVA. F. 383. Ap. 7. B. 436. L. 14–14v.
3. Apaštališkajam vizitatoriui A. Zecchini rašytas laiškas. 1922 m. kovo 30 d. // Lietuvos centrinis valstybinis archyvas (LCVA). F. 377. Ap. 9. B. 71. L. 75.
4. Atstovo prie Šv. Sosto pranešimas Nr. 21. 1922 m. liepos 31 d. // LCVA. F. 383. Ap. 7. B. 436. L. 20.
5. Atstovo prie Šv. Sosto raštas Užsienio Reikalų Ministeriui. 1923 m. rugsėjo 29 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 44v.
6. *Borkowska M.* Białe i bure: historia życia monastycznego w dużym skrocie. Kraków: Wydawnictwo Alleluja. 2005.
7. *Butnoriūtė I.* Kauno Seserų Benediktinių Vienuolijos 1926–1948 m. „pogrindinės“ veiklos ir atgimusoje Lietuvoje pastoracinės veiklos lyginamoji analizė. Magistro darbas. Kaunas. 2001.
8. *Catalogus Monasteriorum O.S.B. Sororum et Monialium. Romae.* 2006. Editio II.
9. *Dievui ir Bažnyčiai. Trumpa Lietuvos moterų vienuolių apžvalga / sud. L. Rinkevičiūtė. Marijampolė: Ardor leidykla.* 1997.
10. *Gidžiūnas V.* Šv. Benedikto regulos vienuoliai Lietuvoje. Roma: Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija. 1985.

11. Jurgio Matulaičio užrašai / red. O. Mikailaitė. Putnam. Connecticut. 1991.
12. Jurgio Matulaičio laiškas, iš Romos rašytas kun. J. Kriščiukaičiui į Vilnių. 1925 m. liepos 19 d. // LCVA. F. 1674. Ap. 4. B. 51. L. 3v.
13. K. Bizauskui, Lietuvos atstovui prie Vatikano raštas. 1922 m. spalio 24 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 40.
14. Kauno seserų benediktinių vienuolyno byla (KSBVB). L. 5.
15. Kauno seserų benediktinių vienuolyno byla (KSBVB). 1919–1921 m. // Lietuvos centrinis valstybės archyvas (LCVA). F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 5.
16. Kauno seserų benediktinių vienuolyno istorija // Metraštinis. Kauno seserų benediktinių vienuolyno archyvas (KSBVA). Kaunas. 1920.
17. Kauno seserų benediktinių vienuolyno istorija // KSBVA. Kaunas. 2000.
18. Kauno seserų benediktinių vienuolyno protokolų knyga (KSBVPK) // KSBVA. Kaunas. 1920.
19. Kauno seserų benediktinių kongregacijos vizitacija // Kauno arkivyskupijos kurijos archyvas (KAKA). 1934 m. lapkričio 9 d. Nr. 2755.
20. Kražių benediktinių vienuolynas ir Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčia // <http://vieniulynai.mch.mii.lt/V64-75/Kraziubenedikt.htm>. 2009 03 03.
21. Krikščionybė Lietuvoje / red. V. S. Vardys. Čikaga. Lietuvos krikščionybės jubiliejaus komitetas. 1997.
22. Krikščionybės Lietuvoje istorija / sud. V. Ališauskas. Vilnius: Aidai. 2006.
23. *Kučas A.* Arkivyskupas Jurgis Matulaitis Matulevičius: gyvosios krikščionybės apaštalas. Chicago: Draugas. 1979.
24. Lenkų agitacija Bažnyčioje // Laisvė. Nr. 112. 1920 m. gegužės 27 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 4–4v.
25. Lenkiškoji „plicòvka“ Kaune // Laisvė. 1922 m. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 92.
26. Lenkiškoji „plicòvka“ Kaune // Rankraštinis straipsnis. 1922 m. gegužės 3 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 71. L. 83.
27. Lietuvos Respublikos Užsienio Reikalų Ministerijos Tautų Sąjungos (LRURM TS) ir Lenkų Departamento (LD) Direktorius raštas. 1922 m. rugpjūčio 7 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 38.
28. Lietuvos Respublikos Vidaus Reikalų Ministerijos raštas. 1923 m. kovo 27 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 49.
29. Lietuvos Respublikos Vidaus Reikalų Ministerijos Tikybų Departamento raštas Žemės Reformos Valdybai / Žemės, Ūkio ir Valst. Turtų m-ja. 1923 m. birželio 21 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 58.
30. Lietuvos Valdžios dėkingumo raštas J. E. Apaštalų Delegatui. 1923 sausio mėn. // LCVA. F. 383. Ap. 7. B. 436. L. 4.
31. Lietuvos valstybės atstovo Vatikane K. Narjausko raštas. 1921 m. liepos 27 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 8–8v.
32. Lietuvos valstybinis istorijos archyvas (LVIA). F. 1671. Ap. 5. B. 70; 73; 76; 77; 85; 263.
33. Lietuvos vienuolynai: vadovas / sud. R. Janonienė, D. Klajumienė. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla. 1998.
34. *Laukaitytė R.* Lietuvos vienuolijos: XX a. istorijos bruožai. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas. 1997.
35. Memorandum: Kauno lenkių vienuolių Benediktinių klausime. 1923 m. rugsėjo 20 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 67.
36. Mūsų švyturiai: trumpos biografijos-nekrologai. Ardor. 1992.
37. New Catholic Encyclopedia. Jack Heraty and Associates. 1981. Volume II.
38. Popiežiaus Benedikto XVI kreipimasis 12-osios Pasaulinės pašvęstojo gyvenimo dienos proga // Bažnyčios žinios. Kaunas. 2008. Nr. 4(292).
39. Popiežiaus Jono Pauliaus II laiškas Subiako abatijos 1500 metų jubiliejaus proga. 1999 m. liepos 7 d. // Kauno seserų benediktinių vienuolyno archyvas (KSBVA).
40. Popiežius Pijus XI ir a. ark. J. Matulevičius // Šaltinis. Nr. 5. // LCVA. F. 1674. Ap. 2. B. 160. L. 102.

41. Prie Kauno seserų benediktinių vienuolyno bylos esantis dokumentas. 1919–1921 m. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 5.
42. Raštas Apaštališkajam Nuncijui Lenkijoje ark. A. Ratti. 1921 m. liepos 19 d. Nr. 83 // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 71. L. 29; KSBVB. L. 5.
43. Raštas Jo Ekscelencijai Žemaičių Vyskupijos Administratoriui vyskupui Skvireckui. 1923 m. gegužės 29 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 56.
44. Raštas Apsaugos Departamento Direktoriui. 1922 m. liepos 31 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 36.
45. Regula Benedicti (RB) – šventojo Benedikto regula.
46. Tautų Sąjungos ir Lenkų Departamento direktoriaus raštas. 1922 m. spalio 24 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 39.
47. Tautų Sąjungos ir Lenkų Departamento direktoriaus Jonyno laiškas Lietuvos atstovui prie Šv. Sosto. 1923 m. sausio 17 d. // LCVA. F. 383. Ap. 7. B. 436. L. 1.
48. Tikybų Departamento ir Žemaičių Vyskupo kanceliarijos dokumentai. 1919–1922 m. Lietuvos centrinis valstybės archyvas (LCVA). F. 383. Ap. 7. B. 436. L. 5–7v.
49. Užsienio ministerijos protokolas. 1922 m. gegužės 31 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 2–3.
50. Vidaus Reikalų Ministerijos Tikybų Departamento raštas J. E. Žemaičių Vyskupui Karevičiui. 1923 m. kovo 26 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 46.
51. Vidaus Reikalų Ministerio galutinis nutarimas dėl vienuolių benediktinių išvažiavimo. 1922 m. birželio 27 d. // LCVA. F. 383. Ap. 7. B. 436. L. 40.
52. Vienuolyno kapeliono kan. J. Stakausko laiškas Vidaus Reikalų Vice Ministeriui Lipčiui. 1923 m. liepos 30 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 61.
53. Vienuolyno vyresniosios s. Cecelijos Ibianskaitės prašymas užsienio reikalų ministerijai. Nr. 154. 1922 m. lapkričio 21 d. // LCVA. F. 383. Ap. 7. B. 436. L. 28.
54. Visuotinė lietuvių enciklopedija. 2003. T. 3.
55. Žemaičių vyskupijos kurijos raštas Vidaus Reikalų Ministerijos Tikybų Departamentui. 1923 m. birželio 6 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 57.
56. Žemaičių vyskupijos kurijos raštas Vidaus Reikalų Ministeriui. 1923 m. rugsėjo 11 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 62.
57. Žemės reformos valdybos ir Žemės Fondo Departamento nusavinimo skyriaus raštas. 1923 m. kovo 24 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 50.
58. Žemės ūkio ir valstybės turtų ministerijos Žemės Reformos Valdybos raštas Vidaus reikalų ministerijai. 1923 m. gegužės 28 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 53.
59. Žinios apie asmeninę Kauniškio seserų benediktinių vienuolyno sudėtį ir jo dotaciją. 1920 m. kovo 9 d. // LCVA. F. 377. Ap. 9. B. 68. L. 18.

Gauta: 2008 11 22

Parengta spaudai: 2009 03 04

Artūras GRICKEVIČIUS, Aušra VASILIAUSKAITĖ

THE REFORM IN THE CONVENT OF THE BENEDICTINE SISTERS OF KAUNAS FROM 1918 TO 1926 (I)

S u m m a r y

The Act of Independence of Lithuania signed in 1918 brought some confusion to the Convent of Benedictine Sisters in Kaunas, who had just recovered after the czarist persecution. The Sisters of Polish descent, forming the majority of the community had no concern to turn the convent into a hearth of Lithuanian culture. In 1919, due to the escalation of national relations, the convent was visited by the bishop Karevičius. His visit marked the initial stage of the convent's political-material reform. The discontent Polish sisters complained to

the Holy See and in 1920 the convent was already under irrevocable papal jurisdiction. Thereby the community of diocesan subordination became that of papal enclosure. According to the apostolic visitor A. Ratti, when the Polish nuns had opposed the establishment of a Lithuanian school at the convent, the conflict came to a sharper point. Later, according to the visitor A. Zecchini, the issue attracted the attention of some European countries, as well. Consequently, it was decided to separate the Polish nuns who settled in Kolainiai in 1924. Then the apostolic visitor archbishop Jurgis Matulaitis took care about the second spiritual reform. In Vatican the convent was entitled as a *congregation*, whereas in Lithuanian records it existed as a *convent*. The change of the title does not, however, result in the change of jurisdiction. The Congregation of St Scholastica (USA), the Constitution of which was adopted by the Benedictine Sisters in Kaunas, is that of papal enclosure. The responses of the present day Benedictine Sisters in Kaunas to the questionnaire reveal that *the reform of Jurgis Matulaitis* resulted in the annulment of the papal enclosure and the reestablishment of the diocesan subordination. Thus, the convent became a congregation. Yet, it must be mentioned, that the above mentioned fact is not in accordance with the Benedictine tradition.

The presented material has led to the following conclusions. The reform started because of the conflict between the Lithuanian and the Polish Benedictine Sisters. The conflict, which arose due to the complicated national and international relations, aggravated the situation of the monastic community and caused certain political and economical problems. The first stage of the reform at the convent of Benedictine Sisters in Kaunas began in 1918 and came to an end on February 29, 1924, when the Polish Sisters left to Kolainiai and a purely Lithuanian convent was established in Kaunas. This stage may be referred to as a political-material reform. The second stage of the reform started on February 29, 1924 and finished in 1926, when the monastic community underwent a re-formation according to the Rule of St Benedict and the charisma of its founder. This stage may be treated as a monastic-spiritual reform.

The second part of the paper will focus on the impact of the reform on present day Benedictine Sisters in Kaunas. The author of the paper examines whether the reform meets the regulations of the Rule of St Benedict and the founder's charisma. From the point of view of Canon Law, the reform discusses the jurisdiction of the present day convent of the Benedictine Sisters in Kaunas.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: seserys benediktinės, vienuolynai, pertvarka.

KEY WORDS: Benedictine sisters, convents, reform.

Artūras GRICKEVIČIUS – Vytauto Didžiojo universiteto docentas, humanitarinių mokslų daktaras. Gimnazijos g. 7, Kaunas. Tel. +370 671 45 408. El. paštas a.grickevicius@ktf.vdu.lt arba arturas_grickevicius@yahoo.de.

Artūras GRICKEVIČIUS – Assoc. Prof. Dr. of Humanities at Vytautas Magnus University, Gimnazijos St. 7, Kaunas. Cell phone: +370 671 45 408. E-mail: a.grickevicius@ktf.vdu.lt or arturas_grickevicius@yahoo.de.

Aušra VASILIAUSKAITĖ (s. Gabrielė OSB) – VDU KTF magistrantė, Kauno seserų benediktinių vienuolynas, Benediktinių g. 10-2, Kaunas. Tel. +370 686 92 646. El. paštas sesegabriele@yahoo.com.

Aušra VASILIAUSKAITĖ (Sr. Gabrielė OSB) – Faculty of Catholic Theology, Vytautas Magnus University, The Convent of Benedictine Sisters in Kaunas, Benediktinių St. 10-2, Kaunas. Cell phone: +370 686 92 646. E-mail: sesegabriele@yahoo.com.